

Spis treści

Wprowadzenie.....	2
I. Uzasadnienie prawne programu.....	4
II. Problem niepełnosprawności w Powiecie Drawskim	5
1. Struktura osób niepełnosprawnych w Powiecie Drawskim na podstawie analizy danych Powiatowego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Drawsku Pomorskim (PZOON).....	6
2. Sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy	14
3. Wsparcie osób niepełnosprawnych w Powiecie Drawskim.....	17
4. Instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Drawskim ...	19
III. Analiza SWOT	20
IV. Realizatorzy i partnerzy programu, źródła finansowania	21
V. Cele Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Drawskim na lata 2017 – 2025	22
Harmonogram działań	24
VI. Monitorowanie	29

Wprowadzenie

Powiat Drawski położony jest w południowo-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego na Pojezierzu Drawskim. Powierzchnia powiatu wynosi 1.764 km², w tym 46% stanowią obszary leśne, blisko 6% wody powierzchniowe, 34% użytki rolne. Pozostałe grunty, takie jak grunty zabudowane i zurbanizowane, drogi oraz nieużytki, zajmują 14% powierzchni powiatu. Administracyjnie do powiatu należą 2 gminy wiejskie: Ostrowice i Wierzchowo i 4 miejsko - wiejskie: Drawsko Pomorskie, Złocieniec, Czaplinek i Kalisz Pomorski.

Wg danych GUS Powiat Drawski w 2014 roku zamieszkiwało 58.264 osób. W powiecie przeważa liczba kobiet. Więcej ludzi zamieszkuje miasta.

Tabela nr 1. Liczba ludności w Powiecie Drawskim wg płci i miejsca zamieszkania. Stan na 31.XII.2014 r.

Liczba ludności wg płci		Liczba ludności wg miejsca zamieszkania	
K	M	Miasto	Wieś
29.679	28.585	36.575	21.689
Ogółem: 58.264		Ogółem: 58.264	

Źródło: GUS -US Szczecin, (Statystyczne Vademecum Samorządowca)

Gęstość zaludnienia w Powiecie wynosi 33 osoby na 1km², w województwie jest 75 osób na 1 km². W Powiecie Drawskim najgęściej zaludniona jest Gmina Złocieniec 79 osób na 1km², najrzadziej zaludnioną jest Gmina Kalisz Pomorski -15 osób na 1km².

Tabela nr 2. Liczba mieszkańców, sołectw, powierzchnia, gęstość zaludnienia w gminach Powiatu Drawskiego w 2014 r.

Gmina	Liczba mieszkańców	% w skali powiatu	Powierzchnia km ²	% w skali powiatu	Liczba sołectw	Gęstość zaludnienia
Kalisz Pomorski	7365	12.6	481	27.3	15	15
Wierzchowo	4358	7.5	229	13.0	13	19
Czaplinek	12028	20.6	365	20.7	29	33
Złocieniec	15412	26.5	195	11.0	9	79
Ostrowice	2567	4.4	150	8.5	14	17
Drawsko Pomorskie	16534	28.4	344	19.5	13	48
Razem:	58.264	100	1764	100	93	

Źródło: GUS -US Szczecin, (Statystyczne Vademecum Samorządowca)

Tabela nr 3. Ludność Powiatu Drawskiego wg ekonomicznych grup wieku w latach 2012-2015

lata	ogółem	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym
2012	58724	11282	38082	9360
2013	58403	11020	37667	9716
2014	58264	10928	37167	10169
2015	57987	10727	36705	10611

Źródło : GUS -US Szczecin, (Statystyczne Vademecum Samorządowca)

Powiat Drawski zamieszkuje niespełna 60 tysięcy mieszkańców i od roku 2012 wyraźnie spada, co powoduje między innymi zmniejszenie liczby ludności zarówno grupy w wieku przedprodukcyjnym, jak i produkcyjnym. Odwrotnie wygląda sytuacja grupy w wieku poprodukcyjnym, gdzie liczba ludności wzrosła o 1251 osób w stosunku do 2012 roku. W tej grupie wiekowej znajduje się duży odsetek osób z niepełnosprawnością.

W Powiecie Drawskim ponad 10% stanowią osoby niepełnosprawne. Liczebność grupy osób niepełnosprawnych wraz z jej specyficznymi problemami jest niepodważalną przesłanką do organizowania lokalnej, regionalnej polityki społecznej w kontekście wielokierunkowych działań skierowanych do tych osób.

Osoby niepełnosprawne nie stanowią jednolitej grupy wymagającej takiej samej pomocy. Dlatego należy wychodzić naprzeciw ich indywidualnym potrzebom, problemom i oczekiwaniom, tak aby ta grupa społeczna mogła korzystać w pełni ze swych praw i obowiązków, które umożliwiają im uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest dokumentem rozwijającym i uzupełniającym politykę społeczną w powiecie. Stanowi poszerzenie działań

na rzecz osób niepełnosprawnych przyjętych w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2022. Jest jednocześnie wykonaniem delegacji zawartej w art. 35 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 2046) Programy na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane są od 2005 roku i obejmowały okresy: 2005-2010, 2011-2016. W okresie realizacji programu w latach 2005-2010 rozwijała się profilaktyka i edukacja zdrowotna. W szkołach i urzędach likwidowano bariery architektoniczne. Powstał ośrodek wspierania dla osób z zaburzeniami psychicznym, co wówczas stanowiło centrum rehabilitacji społecznej, kulturalnej, sportowej i zawodowej dla tych osób. Gmina Czaplinek i Powiat zakupiły mikrobusy do przewozu osób niepełnosprawnych. Rozpoczęto aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych poprzez projekty unijne.

W latach 2011-2016 zacieśniła się współpraca samorządów z organizacjami pozarządowymi. Zaskutkowało to większą aktywnością organizacji, efektywną współpracą. Przykładem tych działań są cykliczne imprezy powiatowe, jak: „Spotkania z jesienią”, „Miedzypowiatowy Turniej Tańca Osób Niepełnosprawnych”, „Dzień Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną”, „Powiatowy Zlot Integracyjny Niepełnosprawnych”, Mistrzostwa Powiatu osób niepełnosprawnych - marsz Nordick Walking.

Dzięki wspólnym działaniom samorządów, szkół, urzędów, instytucji, organizacji pozarządowych w środowisku znacznie podniosła się świadomość w społeczeństwie na temat osób z niepełnosprawnością, a co za tym idzie zwiększa się tolerancja wobec osób z niepełnosprawnością.

I. Uzasadnienie prawne programu

Ustawa o pomocy społecznej - art. 19 nakłada na powiat obowiązek tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniającej potrzeby osób niepełnosprawnych, a zatem opracowania programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudnianiu oraz przestrzeganiu praw osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z Deklaracją Praw Osób Niepełnosprawnych z 1975 roku pojęcie „osoba niepełnosprawna” oznacza każdą osobę, która w wyniku deficytu swoich fizycznych lub umysłowych zdolności wrodzonych lub nabytych nie jest w stanie zapewnić sobie częściowo lub całkowicie, warunków koniecznych do swego indywidualnego lub społecznego życia.

Podstawami do działań zmierzających do równouprawnienia oraz do pełnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym są między innymi następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), która stoi na straży praw i wolności osób niepełnosprawnych w Polsce. Konstytucja stanowi podstawowy akt prawny regulujący prawa każdego człowieka bez względu na kolor skóry, poglądy polityczne czy niepełnosprawność. Art. 32 konstytucji określa fundamentalne prawa wszystkich obywateli do równego traktowania oraz zakazu dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym.
2. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (Monitor Polski z 1997 r., Nr 50, poz. 475) uchwalona przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 1 sierpnia 1997 roku deleguje Rząd RP i władze samorządowe do podejmowania działań mających na celu urzeczywistnienie praw osób niepełnosprawnych wynikających z Konstytucji, Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Konwencji Praw Dziecka, Standardowych Zasad Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych (podjęte na 48 sesji ONZ w 1993 roku), aktów prawa międzynarodowego i wewnętrznego. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych stanowi, że osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji.

3. Ustawa z dnia 27 sierpień 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046) określa instytucjonalny system wsparcia osób niepełnosprawnych poprzez aktywizację społeczną i zawodową.
4. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r., poz. 645 z późn. zm.) określa instrumenty interwencji państwa na rynku pracy realizowane w stosunku do osób niepełnosprawnych.
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 930 z późn. zm.) określa kryteria przyznawania pomocy między innymi z tytułu niepełnosprawności.
6. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 1518 z późn. zm.) określa warunki nabywania prawa do świadczeń oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania świadczeń.

II. Problem niepełnosprawności w Powiecie Drawskim

Szacuje się, że problem niepełnosprawności w Powiecie Drawskim dotyczy bezpośrednio wg danych GUS z 2002 roku 6422 osób niepełnosprawnych prawnie. Z kolei z przeprowadzonego w 2011 roku Powszechnego Spisu Narodowego liczba osób niepełnosprawnych wynosiła 6593 osoby, w tym 3265 kobiet i 3328 mężczyzn. Należy zauważyć, że w 2011 roku liczba mężczyzn niepełnosprawnych była większa niż kobiet.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności oraz poziomu wykształcenia, co powoduje konieczność indywidualizowania pomocy do nich adresowanych. W oparciu o dane statystyczne będące w posiadaniu Powiatowego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Drawsku Pomorskim dokonano analizy danych dotyczących wydanych orzeczeń dla mieszkańców Powiatu Drawskiego w latach 2012-2015.

1. Struktura osób niepełnosprawnych w Powiecie Drawskim na podstawie analizy danych Powiatowego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Drawsku Pomorskim (PZOON)

Tabela nr 4. Zestawienie wydanych orzeczeń przez PZOON w Drawsku Pomorskim w latach 2012-2015

	Liczba wydanych orzeczeń z poszczególnych lat			
	2012	2013	2014	2015
Ogółem wydane orzeczenia	906	983	807	906
Wydane orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	44	70	115	69
Wydane orzeczenia o odmowie ustanowienia niepełnosprawności	26	26	47	63
Wydanie orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności	836	887	645	774
o zaliczeniu do stopnia znacznego	280	207	161	219
o zaliczeniu do stopnia umiarkowanego	323	315	198	260
o zaliczeniu do stopnia lekkiego	233	365	286	295
Dzieci do 16 roku życia	99	99	104	120
wydane orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	9	24	53	29
wydane orzeczenia o odmowie ustanowienia niepełnosprawności	1	1	3	4
Wydanie orzeczenia o niepełnosprawności	89	74	48	87

Źródło: PZOON w Drawsku Pomorskim

W latach 2012-2015 najwięcej orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydano w roku 2013 (887), a najmniej w roku 2014 (645). Od 2013 roku odnotowuje się wzrost udziału osób posiadających orzeczenia o lekkim stopniu niepełnosprawności. W 2012 roku wydano najwięcej orzeczeń o stopniu umiarkowanym (323). Zauważa się, że po 2013 roku występuje zmniejszenie zjawiska niepełnosprawności wśród dorosłych mieszkańców powiatu.

Osobom przed 16 rokiem życia wydano najwięcej orzeczeń o niepełnosprawności w latach 2012 (89) i 2015 (87). Znaczący spadek nastąpił w roku 2014, kiedy wydano tylko 48 orzeczeń o niepełnosprawności.

Szczegółową analizę przedstawią kolejne tabele.

Tabela nr 5. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, stopnia niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia - osoby powyżej 16 roku życia w 2012 r.

Lp.	symbole	STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				WIEK				PŁEĆ		WYKSZTAŁCENIE					ZATRUDNIENIE	
		znaczny	umiarkowany	lekki	Razem	16-25	26-40	41-60	60 i więcej	K	M	Mniej niż podstawowe	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe	tak	nie
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1.	01-U – upośledzenia umysłowe	3	11	1	15	11	1	3	0	9	6	0	11	3	1	0	0	15
2.	02-P – choroby psychiczne	38	40	19	97	3	11	46	37	54	51	7	38	28	24	0	4	93
3.	03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	9	7	19	35	3	3	10	19	16	19	0	14	11	9	1	5	30
4.	04-O - choroby narządu wzroku	2	8	8	18	6	4	4	4	11	7	0	7	4	6	1	2	16
5.	05-R – upośledzenia narządu ruchu	44	113	96	253	15	19	122	97	136	117	4	66	75	89	19	54	199
6.	06E – epilepsja	0	17	3	20	8	5	6	1	11	9	0	7	5	6	2	3	17
7.	07-S – choroby układu oddechowego i krążenia	107	73	48	228	2	5	60	161	105	123	13	116	50	36	13	16	212
8.	08-T – choroby układu pokarmowego	21	8	4	33	2	3	11	17	24	9	0	11	10	7	5	5	28
9.	09-M – choroby układu moczowo – płciowego	30	17	12	59	2	5	34	18	48	11	0	19	15	24	1	8	51
10.	10-N – choroby neurologiczne	18	13	14	45	7	4	20	14	25	20	1	19	11	11	3	5	40
11.	11-I – inne w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	8	16	9	33	3	5	14	11	15	18	0	6	11	14	2	6	27
12.	12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	RAZEM	280	323	233	836	62	65	330	379	454	382	25	314	223	227	47	108	728

Źródło: PZOON w Drawsku Pomorskim

W roku 2012 wydano 836 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. **Najwięcej orzeczeń wydano w związku z chorobami narządu ruchu (253 osoby – 30%), układu oddechowego i krążenia (228 osób – 27%) i chorobami psychicznymi (97 osób – 12%).** Najczęściej wydane orzeczenia w 2012 r. dotyczyły umiarkowanego stopnia niepełnosprawności (323 osoby – 39%). Na 836 wydanych orzeczeń, orzeczenia dotyczyły osób w wieku 60 i więcej (379 osób – 45%) i wieku 41-60 (330 osób – 39%) z przewagą kobiet (454 kobiet – 54%), z wykształceniem podstawowym (314 osób - 38 %).

Tabela nr 6. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, stopnia niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia – osoby powyżej 16 roku życia w 2013 r.

Lp.	symbole	STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				WIEK				PŁEĆ		WYKSZTAŁCENIE					ZATRUDNIENIE	
		znaczny	umiarkowany	lekki	Razem	16-25	26-40	41-60	60 i więcej	K	M	Mniej niż podstawowe	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe	tak	nie
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1.	01-U – upośledzenia umysłowe	3	7	3	13	12	1	0	0	7	6	0	12	1	0	0	0	13
2.	02-P – choroby psychiczne	24	40	26	90	4	19	41	26	39	51	1	31	30	26	2	11	79
3.	03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	9	11	44	64	1	1	22	40	22	42	3	24	20	16	1	12	52
4.	04-O - choroby narządu wzroku	7	9	6	22	5	4	6	7	6	16	0	8	8	5	1	3	19
5.	05-R – upośledzenia narządu ruchu	39	93	150	282	13	30	155	84	149	133	3	79	98	87	15	62	220
6.	06E – epilepsja	0	17	4	21	6	8	6	1	11	10	0	10	5	5	1	7	14
7.	07-S – choroby układu oddechowego i krążenia	53	60	66	179	4	5	56	114	81	98	2	73	40	52	12	14	165
8.	08-T – choroby układu pokarmowego	25	9	13	47	4	8	18	17	23	24	0	15	16	15	1	8	39
9.	09-M – choroby układu moczowo – płciowego	19	34	15	68	1	4	31	32	52	16	1	21	16	20	10	10	58
10.	10-N – choroby neurologiczne	14	14	22	50	3	12	21	14	16	34	0	17	21	9	3	9	41
11.	11-I – inne w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	14	21	16	51	9	6	18	18	24	27	0	17	15	16	3	10	41
12.	12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	RAZEM	207	315	365	887	62	98	374	353	430	457	10	307	270	251	49	146	741

Źródło: PZOON w Drawsku Pomorskim

Analiza tabeli nr 6 wskazuje, że roku 2013 zostało wydanych 887 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, z których większość przypada na orzeczenia o stopniu lekkim (365 osób – 41%). **Najczęstszą przyczyną wydanych orzeczeń były choroby narządu ruchu (282 osoby – 32%), układu oddechowego i krążenia (179 osób – 20%) i choroby psychiczne (90 osób – 10%).** Wydane orzeczenia dotyczyły w większości osób w wieku 41-60 (374 osoby – 42%), głównie mężczyzn (457 mężczyzn – 52%). Osoby, które otrzymały orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, posiadały przede wszystkim wykształcenie podstawowe (307 osób – 35%), z których tylko 146 osób pracowało (16%).

Tabela nr 7. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, stopnia niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia – osoby powyżej 16 roku życia w 2014r.

Lp.	symbole	STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				WIEK				PŁEĆ		WYKSZTAŁCENIE					ZATRUDNIENIE	
		znaczny	umiarkowany	lekki	Razem	16-25	26-40	41-60	60 i więcej	K	M	Mniej niż podstawowe	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe	tak	nie
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1.	01-U – upośledzenia umysłowe	7	3	2	12	9	1	2	0	4	8	4	8	0	0	0	0	12
2.	02-P – choroby psychiczne	12	29	19	60	4	18	17	21	24	36	4	27	14	13	2	1	59
3.	03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	2	4	15	21	1	1	6	13	11	10	2	9	3	4	3	3	18
4.	04-O – choroby narządu wzroku	6	6	4	16	3	2	5	6	10	6	1	4	4	5	2	2	14
5.	05-R – upośledzenia narządu ruchu	21	39	115	175	10	15	86	64	92	83	6	49	49	57	14	35	140
6.	06E – epilepsja	0	9	10	19	4	5	7	3	12	7	0	6	8	4	1	5	14
7.	07-S – choroby układu oddechowego i krążenia	25	38	47	110	0	6	36	68	50	60	9	48	25	24	4	13	97
8.	08-T – choroby układu pokarmowego	21	10	8	39	1	3	15	20	16	23	0	8	8	21	2	7	32
9.	09-M – choroby układu moczowo – płciowego	24	17	20	61	1	6	27	27	50	11	0	13	13	25	10	8	53
10.	10-N – choroby neurologiczne	36	28	30	94	4	11	34	45	48	46	1	38	32	19	4	6	88
11.	11-I – inne w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	7	15	16	38	6	3	16	13	16	22	2	16	12	8	0	4	34
12.	12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	RAZEM	161	198	286	645	43	71	251	280	333	312	29	226	168	180	42	84	561

Źródło: PZOON w Drawsku Pomorskim

Z analizy danych zawartych w tabeli nr 7 wynika, że w roku 2014 wydano 645 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, z tego 286 (44%) o stopniu lekkim. **Najczęstszymi przyczynami wydanych orzeczeń były upośledzenia narządu ruchu (175 osób – 27%), choroby układu oddechowego i krążenia (110 osób – 17%) i choroby neurologiczne (94 osoby – 15%).** W roku 2014 najwięcej osób uzyskiwało orzeczenia o stopniu niepełnosprawności w wieku powyżej 60 lat (280 osób – 43%) i były to w większości kobiety (333 kobiet – 52%). Najwięcej osób niepełnosprawnych było z wykształceniem podstawowym (226 osób – 35%). Spośród 645 osób z niepełnosprawnością 84 (13%) było czynnych zawodowo.

Tabela nr 8. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, stopnia niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia – osoby powyżej 16 roku życia W 2015r.

Lp.	Symbole	STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				WIEK				PŁEĆ		WYKSZTAŁCENIE					ZATRUDNIENIE	
		Znacznym	Umiarkowany	lekki	Razem	16-25	26-40	41-60	60 i więcej	K	M	Mniej niż podstawowe	Podstawowe	Zasadnicze	Średnie	Wyższe	tak	nie
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1.	01-U – upośledzenia umysłowe	8	8	6	22	14	4	3	1	10	12	11	11	0	0	0	0	22
2.	02-P – choroby psychiczne	11	24	24	59	9	6	31	13	28	31	9	23	11	12	4	6	53
3.	03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	5	4	12	21	1	1	9	10	10	11	4	5	6	4	2	4	17
4.	04-O – choroby narządu wzroku	11	5	4	20	1	1	12	6	11	9	2	2	5	9	2	1	19
5.	05-R – upośledzenia narządu ruchu	21	73	119	213	7	16	103	87	110	103	16	44	64	67	22	53	160
6.	06E – epilepsja	0	12	11	23	3	11	7	2	12	11	4	6	7	4	2	5	18
7.	07-S – choroby układu oddechowego i krążenia	45	46	53	144	4	3	52	85	53	91	16	53	42	25	8	11	183
8.	08-T – choroby układu pokarmowego	28	15	6	49	1	4	15	29	24	25	2	14	16	13	4	6	43
9.	09-M – choroby układu moczowo – płciowego	22	19	13	54	1	6	25	22	42	12	4	10	14	19	7	15	39
10.	10-N – choroby neurologiczne	47	27	29	103	4	15	38	46	42	61	12	25	26	31	9	17	86
11.	11-I – inne w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	21	26	18	65	5	7	17	36	31	34	5	18	11	26	5	9	56
12.	12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1
	RAZEM	219	260	295	774	51	74	312	337	373	401	86	211	202	210	65	127	647

Źródło: PZOON w Drawsku Pomorskim

W roku 2015 wydano 774 orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, przede wszystkim o stopniu lekkim (295 – 37%). **Najczęstszą przyczyną niepełnosprawności w tym roku były choroby narządu ruchu (213 – 28%), układu oddechowego i krążenia (144 – 19%) oraz choroby neurologiczne (103 – 13%).** W roku 2015 otrzymali orzeczenia o stopniu niepełnosprawności mężczyźni w liczbie 401 (52%), kobiety 373 (48%). Na 774 wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, 211 osób (27%) najczęściej posiadało wykształcenie tylko podstawowe. 127 osób było pracujących.

Analizując dane z lat 2012-2015 uznać należy za zadanie priorytetowe pomoc niepełnosprawnym w likwidacji barier architektonicznych w miejscach publicznych, jak i w miejscu zamieszkania, między innymi poprzez budowę podjazdów, poszerzanie drzwi, przystosowanie pomieszczeń sanitarno-higienicznych, zakładanie poręczy, wytyczanie miejsc parkingowych, dostosowanie przejść dla pieszych oraz zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, czy środki pomocnicze.

Wyniki powyższej analizy potwierdza ankieta przeprowadzona w listopadzie 2016 roku wśród osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w celu zdiagnozowania potrzeb z zakresu rehabilitacji społecznej, zawodowej i wsparcia. Według ankietowanych największą potrzebę stanowią usługi rehabilitacji leczniczej i psychiatryczne (NFZ) oraz turnusy rehabilitacyjne (PCPR). Opiekunowie osób niepełnosprawnych zgłaszają potrzebę wsparcia psychologicznego (NFZ, PPP, PCPR, w tym PIK). Ankietowani sygnalizują również potrzebę powstania warsztatów terapii zajęciowej oraz dziennego domu dla seniorów (gmina, powiat, organizacje pozarządowe).

Tabela nr 9. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, wieku, płci – osoby przed 16 rokiem życia w latach 2012-2013

Lp.	Przyczyny Niepełnosprawności	Razem liczba orzeczeń		Wiek						Płeć			
				0-3 lat		4-7 lat		8-16 lat		K		M	
				2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
1	01-U- Upośledzenia umysłowe	8	6	2	2	2	1	4	3	3	3	5	3
2	02-P- Choroby psychiczne	8	3	2	1	2	1	4	1	3	1	5	2
3	03-L- Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	5	5	1	1	1	2	3	2	3	1	2	4
4	04-O- Choroby narządu wzroku	6	5	2	0	3	2	1	3	5	3	1	2
5	05-R- Upośledzenie narządu ruchu	11	6	3	1	2	4	6	1	6	4	5	2
6	06-E- Epilepsja	6	2	0	1	3	0	3	1	1	0	5	2
7	07-S- Choroby układu oddechowego i krążenia	18	17	9	6	5	7	4	4	8	9	10	8
8	08-T- Choroby układu	8	4	4	3	1	1	3	0	3	2	5	2

	pokarmowego												
9	09-M-Choroby układu moczowo-płciowego	2	3	0	1	1	1	1	1	0	0	2	3
10	10-N- Choroby neurologiczne	9	11	5	6	2	5	2	0	2	6	7	5
11	11-I-inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	4	8	2	3	0	2	2	3	1	5	3	3
12	12-C-Całościowe zaburzenia rozwojowe	4	4	1	1	2	2	1	1	1	2	3	2
	RAZEM	89	74	31	26	24	28	34	20	36	36	53	38

Źródło: PZOON w Drawsku Pomorskim

W roku 2012 na 89 wydanych orzeczeń o niepełnosprawności najwięcej wydano osobom w wieku 0-3 lat płci męskiej. Najczęstszymi przyczynami wydanych orzeczeń były: choroby układu oddechowego i krążenia (18), upośledzenie narządu ruchu (11), choroby neurologiczne (9). W roku 2013 wydano orzeczeń w liczbie 74, podobnie jak w roku 2012 najwięcej orzeczeń wydano w związku z chorobami układu oddechowego i krążenia (17), chorobami neurologicznymi (11) oraz innymi, w tym schorzeniami: endokrynologicznymi, metabolicznymi, zaburzeniami enzymatycznymi, chorobami zakaźnymi i odzwierzęcymi, zeszpeceniami, chorobami układu krwiotwórczego (8). Najwięcej osób chorowało w wieku 4-7 lat (28) i były to osoby płci męskiej.

Tabela nr 10. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyn niepełnosprawności, wieku, płci – osoby przed 16 rokiem życia w latach 2014-2015

Lp.	Przyczyny Niepełnosprawności	Razem liczba orzeczeń		Wiek						Płeć			
				0-3 lat		4-7 lat		8-16 lat		K		M	
				2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
1	01-U- Upośledzenia umysłowe	8	21	0	3	3	6	5	12	2	6	6	15
2	02-P- Choroby psychiczne	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
3	03-L- Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	3	5	1	0	0	2	2	3	0	4	3	1
4	04-O-Choroby narządu wzroku	1	2	1	1	0	1	0	0	1	1	0	1

5	05-R- Upośledzenie narządu ruchu	0	4	0	1	0	1	0	2	0	4	0	0
6	06-E-Epilepsja	2	5	0	1	2	2	0	2	0	2	2	3
7	07-S-Choroby układu oddechowego i krążenia	6	8	5	5	1	1	0	2	1	3	5	5
8	08-T-Choroby układu pokarmowego	3	2	2	1	1	0	0	1	2	1	1	1
9	09-M-Choroby układu moczowo-płciowego	3	2	2	0	1	1	0	1	0	0	3	2
10	10-N- Choroby neurologiczne	9	11	5	6	1	1	3	4	6	2	3	9
11	11-I-inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	2	14	1	4	0	7	1	3	0	9	2	5
12	12-C-Caościowe zaburzenia rozwojowe	11	12	5	4	3	6	3	2	3	2	8	10
	RAZEM	48	87	22	26	12	28	14	33	15	34	33	53

Źródło: PZOON w Drawsku Pomorskim

Z analizy danych zawartych w tabeli wynika, że w roku 2014 wydano 48 orzeczeń o niepełnosprawności. Najczęstszymi przyczynami wydanych orzeczeń były całościowe zaburzenia rozwojowe (11), choroby neurologiczne (9) oraz upośledzenia umysłowe (8). Wydane orzeczenia dotyczyły głównie osób w wieku 0-3 lat (22), w większości płci męskiej (33). W roku 2015 zostało wydanych 87 orzeczeń o niepełnosprawności. Jest to znacznie więcej niż w roku 2014. Najwięcej orzeczeń wydano w związku z upośledzeniem umysłowym (21), innymi, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (14) oraz całościowymi zaburzeniami rozwojowymi (12). Na 87 wydanych orzeczeń, orzeczenia dotyczyły osób w wieku 8-16 lat (33), z przewagą płci męskiej (53).

Dokonując analizy powyższego zagadnienia, uwagę zwraca duża grupa dzieci niepełnosprawnych w wieku przedszkolnym i szkolnym dla których ważne są działania w tworzeniu grup integracyjnych w przedszkolu i klas integracyjnych w szkołach. Dla prawidłowego rozwoju dziecka niepełnosprawnego bardzo istotny jest kontakt ze zdrowymi dziećmi. Wspólna nauka, zabawa pomaga w integracji, uczy zdrowych rówieśników tolerancji, odpowiedzialności, szacunku i cierpliwości do ograniczeń niepełnosprawnych.

2. Sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy

Sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy nie jest łatwa, nie tylko ze względu na bariery wynikające z dysfunkcji organizmu, czy niskich kwalifikacji, ale również dalej istniejących stereotypów na temat osób niepełnosprawnych, jako pracowników. Co roku Powiatowy Urząd Pracy w Drawsku Pomorskim (PUP) przeznacza środki i organizuje dla osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP możliwości przekwalifikowania zawodowego z uwzględnieniem specyfiki lokalnego rynku pracy, czy szkolenia w celu przygotowania tych osób do podjęcia pracy lub rozpoczęcia działalności gospodarczej. Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP jako osoby bezrobotne mogą korzystać ze wsparcia PUP poprzez wykorzystanie środków finansowych z Funduszu Pracy (FP), Europejskiego Funduszu Społecznego Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO), Europejskiego Funduszu Społecznego Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER), a osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP jako osoby poszukujące pracy ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). Z kolei, pracodawców PUP wspiera finansowo w tworzeniu miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 11. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP od 2012 do 2016r. (stan na 30.06.2016r.)

Rok	Liczba bezrobotnych	Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych					Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu					Liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych ogółem				
		Ogółem	K	M	Wieś	Miasto	Ogółem	K	M	Wieś	Miasto	Ogółem	K	M	Wieś	Miasto
2012	5040	169	75	94	56	113	34	13	21	4	30	203	88	115	60	143
2013	5198	176	81	95	63	113	40	17	23	6	34	216	98	118	69	147
2014	4705	162	79	83	60	102	26	11	15	7	19	188	90	98	67	121
2015	4389	149	70	79	51	98	28	10	18	9	19	177	80	97	60	117
Stan na 30.06.2016	3406	112	50	62	38	74	28	11	17	9	19	140	61	79	47	93

Źródło: PUP w Drawsku Pomorskim

Analiza zawartych w tabeli nr 11 danych dotyczących zarejestrowanych osób niepełnosprawnych w PUP w latach 2012 – 2016 wskazuje tendencje spadkowe tej grupy osób. Jedynie 2013 roku nastąpił nieznaczny wzrost do 216 osób. We wszystkich latach w liczbie zarejestrowanych osób niepełnosprawnych przeważają mężczyźni i osoby zamieszkujące miasta.

Analizując liczbę osób niepełnosprawnych w ogóle osób bezrobotnych można uznać, że ich udział wynosi nieco ponad 3%. Począwszy od roku 2012 wynosi 3,36%, 2013 - 3,39%, 2014- 3,45%, 2015 - 3,40%, 2016 – 3,29%.

Tabela nr 12. Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych według poziomu wykształcenia od 2012 do 30.06.2016r.

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych bezrobotnych według poziomu wykształcenia				
	Wyższe	Policealne i średnie	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjum i poniżej
2012	6	22	15	55	71
2013	10	34	6	61	65
2014	5	34	5	53	65
2015	6	27	12	39	65
Stan na 30.06.2016	8	22	6	37	39

Źródło: PUP w Drawsku Pomorskim

Z powyższej tabeli wynika, że największy odsetek osób niepełnosprawnych bezrobotnych jest w grupie z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz zasadniczym zawodowym. Stan ten utrzymuje się w badanym okresie z tendencją spadkową. Natomiast najmniej zarejestrowanych jest bezrobotnych osób niepełnosprawnych posiadających wykształcenie wyższe.

Tabela nr 13. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP według stopnia niepełnosprawności w latach 2012-2016

Rok	Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych			Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu			Liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych ogółem		
	Znaczny	Umiarkowany	Lekki	Znaczny	Umiarkowany	Lekki	Znaczny	Umiarkowany	Lekki
2012	1	39	129	13	15	6	14	54	135
2013	4	40	132	14	20	6	18	60	138
2014	2	31	129	7	14	5	9	45	134
2015	1	32	116	7	16	5	8	48	121
Stan na 30.06.2016	1	26	85	7	18	3	8	44	88

Źródło: PUP w Drawsku Pomorskim

We wszystkich analizowanych latach zawartych w tabeli nr 13 najliczniejszą grupą niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP według stopnia niepełnosprawności stanowią osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności, ale najbardziej aktywne w poszukiwaniu pracy i niepozostające w zatrudnieniu są osoby niepełnosprawne ze stopniem umiarkowanym.

Tabela nr 14. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP według rodzaju niepełnosprawności w latach 2012 - 2015

		Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych					Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu				
		Rok					Rok				
LP	Symbole	2012	2013	2014	2015	Stan na 30.06.2016	2012	2013	2014	2015	Stan na 30.06.2016
1	01-U-Upośledzenie umysłowe	2	4	3	2	2	1	2	0	3	1
2	02-P-choroby psychiczne	21	19	19	17	12	4	5	2	3	3

3	03-L-zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	13	18	12	14	12	1	1	1	0	1
4	04-O-choroby narządu wzroku	18	17	17	16	8	7	8	7	5	4
5	05-R-upośledzenia narządu ruchu	33	39	31	30	23	8	9	5	5	6
6	06-E-epilepsja	8	12	9	12	13	1	1	1	0	1
7	07-S-choroby układu oddechowego i krążenia	13	14	18	13	11	1	1	1	1	1
8	08-T-choroby układu pokarmowego	6	4	5	5	4	0	0	0	0	0
9	09-M-choroby układu moczowo-płciowego	7	1	4	3	4	0	1	1	1	1
10	10-N-choroby neurologiczne	20	24	20	16	11	2	4	3	6	6
11	11-I-inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	28	24	24	21	12	9	8	5	4	4
	Razem	169	176	162	149	112	34	40	26	28	28

Źródło: PUP w Drawsku Pomorskim

Według danych PUP w Drawsku Pomorskim dotyczących rodzaju niepełnosprawności, w roku 2013 było najwięcej, tj. 176 osób bezrobotnych niepełnosprawnych, z tego 39 osób z upośledzeniem narządu ruchu i po 24 osoby ze schorzeniami innymi i z chorobami neurologicznymi. Jednocześnie w roku 2013 było najwięcej osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu (40 osób), w tym 9 osób z upośledzeniem narządu ruchu i po 8 osób ze schorzeniami innymi i schorzeniami narządu wzroku. Z kolei rok 2015 wykazał, że liczba osób zarejestrowanych niepełnosprawnych od roku 2012 jest najniższa -149 osób, w tym 30 osób niepełnosprawnych z powodu upośledzenia narządu ruchu (podobnie jak we wszystkich badanych latach), a na drugim miejscu choroby inne- 21 osób.

Tabela nr 15. Liczba osób niepełnosprawnych według wieku od 2012 do 30.06.2016 r.

Wyszczególniono		Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych					Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu				
		Rok					Rok				
Lp.	Wiek	2012	2013	2014	2015	Stan na 30.06.2016	2012	2013	2014	2015	Stan na 30.06.2016
1	18-24	14	10	12	9	7	1	2	0	2	2
2	25-34	26	39	30	58	47	6	7	4	12	10
3	35-44	32	29	34			6	8	5		
4	45-54	56	48	42	34	25	10	10	7	7	8
5	55-59	33	36	30	33	25	5	7	4	2	3
6	60 i więcej	8	14	14	15	8	6	6	6	5	5

Źródło: PUP w Drawsku Pomorskim

Analiza tabeli nr 15 wskazuje, że w latach 2012- 2014 osoby bezrobotne niepełnosprawne według wieku w przedziale wiekowym 45-54 lata stanowią najliczniejszą grupę osób – 146 osób i najbardziej aktywną w poszukiwaniu pracy-27 osób. W 2015 roku po zmianie w przedziałach wiekowych najliczniejszą grupę stanowią osoby w przedziale 25-44 zarówno

w liczbie osób bezrobotnych niepełnosprawnych (58), jak i poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu (12).

3. Wsparcie osób niepełnosprawnych w Powiecie Drawskim

Zgodnie z ustawą z 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 roku nr 127, poz. 721 ze zmianami) w Powiecie Drawskim zadania z zakresu rehabilitacji społecznej realizowane są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, a zadania z rehabilitacji zawodowej przez Powiatowy Urząd Pracy. W ramach zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej w latach 2012-2015 w Powiecie Drawskim realizowano przedstawione w poniższej tabeli zadania wspierające osoby niepełnosprawne. Dodatkowo realizowane były programy celowe PFRON, tj. pilotażowy program „Aktywny Samorząd” i „Wyrównywanie różnic między regionami”.

Środki PFRON otrzymywane są na podstawie algorytmu, a podział środków corocznie uchwalany jest przez Radę Powiatu.

Tabela nr 16. Środki finansowe PFRON z podziałem na zadania w latach 2012-2015

Zadanie	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015	Ogółem
Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych	17 osób/ 99.723,56	18 osób/ 96.816,54	8 osób/ 42.544,00	18 osób/ 98.938,89	61 osób/ 338.022,99
Dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny	111 osób/ 158 wniosków/ 106.276,12	142 osoby/ 171 wniosków/ 143.469,46	178 osób/ 168.794,68	130 osób/ 152.790,25	561 osób/ 637 wniosków/ 571.330,51
Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	299 osób/ 237.885,00	176 osób/ 134.199,00	203 osoby/ 144.420,00	116 osób/ 118.758,00	794 osób/ 635.262,00
Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych poszukujących pracy	1 osoba/ 50,00	0,00	0,00	0,00	1osoba/ 50,00
Jednorazowe środki dla osoby niepełnosprawnej poszukującej pracy na rozpoczęcie działalności gospodarczej	2 osoby/ 80.000,00	1 osoba/ 40.000,00	1 osoba/ 65.039,65	1 osoba/ 40.000,00	5 osób/ 200.000,00
refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej poszukującej pracy	1 osoba/ 40.000,00	0,00	2 osoby/ 65.039,65	2 osoby/ 80.000,00	5 osób/ 185.039,65
zorganizowanie stażu dla osoby	1 osoba/ 8.536,58	2 osoby/ 15.110,00	5 osób/ 16.452,50	2 osoby/ 8.193,86	10 osób/ 48.292,94

niepełnosprawnej poszukujące pracy nie pozostającej w zatrudnieniu					
Zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych dla osoby niepełnosprawnej poszukującej pracy	0,00	0,00	1 osoba / 4.545,17	0,00	1 osoba/ 4.545,17
ogółem	572.471,26	429.595,00	481.796,00	498.681,00	1.982.543,26

Źródło: PCPR i PUP

Z przedstawionej tabeli wynika, że wysokość środków PFRON otrzymanych przez Powiat Drawski w latach 2013-2015 jest niższa niż to miało miejsce w roku 2012, ma jednak tendencję wzrostową. Analizując wykorzystanie środków PFRON przez osoby niepełnosprawne, zauważa się największe zapotrzebowanie w zakresie turnusów rehabilitacyjnych oraz zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny. Z kolei małe jest zainteresowanie aktywnością zawodową, choć grupa ta boryka się z poważnymi problemami natury ekonomicznej.

Do omawianej problematyki odnosi się również ustawa o pomocy społecznej, która uznaje niepełnosprawność jako jedną z przyczyn uzasadniających przyznanie świadczenia z pomocy społecznej. Z danych otrzymanych z ośrodków pomocy społecznej wynika, że niepełnosprawność, pod względem liczby przyznanych świadczeń jest istotnym powodem przyznawania pomocy mieszkańcom Powiatu, który w poszczególnych gminach jest zróżnicowany. W gminie Ostrowice i Drawsko Pomorskie niepełnosprawność pod względem liczby przyznanych świadczeń jest drugim z powodów przyznawania pomocy niezmiennie od 2012 roku, z kolei w gminie Złocieniec trzecim, w gminie Wierzchowo piątym, a Czaplunek czwartym powodem. Z kolei w Gminie Kalisz Pomorski niepełnosprawność jest drugim lub trzecim powodem przyznania pomocy. Biorąc pod uwagę liczbę osób ogółem, którym przyznano świadczenie z powodu niepełnosprawności w poszczególnych gminach, to można zaobserwować wyraźny spadek od roku 2012.

Tabela nr 17. Liczba osób, którym przyznano świadczenie z powodu niepełnosprawności w latach 2012-2016 w ośrodkach pomocy społecznej

Gmina	2012		2013		2014		2015		Stan na 30.06.2016	
	Liczba osób	Miejsce powodu	Liczba osób	Miejsce powodu	Liczba osób	Miejsce powodu	Liczba osób	Miejsce powodu	Liczba osób	Miejsce powodu
Drawsko Pomorskie	108	2	119	2	132	2	128	2	79	2
Czaplunek	206	4	191	4	170	4	169	4	136	4
Złocieniec	143	3	144	3	150	3	140	3	116	3
Kalisz Pomorski	75	3	81	2	84	2	77	3	69	3
Wierzchowo	68	5	60	5	57	5	53	5	42	5
Ostrowice	30	2	32	2	34	2	28	2	18	2
ogółem	720		672		627		595		460	

Źródło: Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Drawskiego

4. Instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Drawskim

Na terenie Powiatu bezpośrednio lub pośrednio udzielają pomocy osobom niepełnosprawnym takie instytucje, jak:

1. Starostwo Powiatowe
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim (PCPR)
3. Powiatowy Urząd Pracy w Drawsku Pomorskim z filią w Złocięcu i Czaplunku oraz oddziałem zamiejscowym w Kaliszu Pomorskim (PUP)
4. Powiatowy Zespół Do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Drawsku Pomorskim (PZOON)
5. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Drawsku Pomorskim z filią w Czaplunku (PPP)
6. Dom Pomocy Społecznej w Darskowie (DPS)
7. Powiatowy Dzienny Dom Samopomocy – Ośrodek Rehabilitacyjno-Kulturalny w Drawsku Pomorskim z filią w Złocięcu (PDDS-OR-K)
8. Zespół Placówek Edukacyjno-Terapeutycznych mających siedzibę w Bobrowie, Drawsku Pomorskim i Czaplunku (ZPE-T)
9. Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno - Wychowawczy w Gudowie (OREW)
10. Ośrodki Pomocy Społecznej w Drawsku Pomorskim, Złocięcu, Czaplunku, Wierzchowie, Kaliszu Pomorskim i Ostrowicach (OPS)
11. Zespół Niepublicznej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej „Jaś i Małgosia” w Czaplunku (ZNPOP)

Działania realizowane przez instytucje publiczne uzupełniane są przez aktywność organizacji pozarządowych, działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Organizacje te pełnią ważną rolę w polityce społecznej realizowanej na poziomie powiatu. Z jednej strony są one partnerem dla samorządu w procesie realizacji zadań skierowanych na wsparcie osób niepełnosprawnych, z drugiej zaś strony samodzielnie aktywizują te osoby. Wśród wielu organizacji działających na terenie Powiatu Drawskiego należy wymienić:

- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Zarząd Oddziału Rejonowego w Drawsku Pomorskim i Złocięcu, Koło w Drawsku Pomorskim, Kaliszu Pomorskim, Czaplunku, Wierzchowie, Ostrowicach,
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Radość z życia” w Gudowie,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Koło „Misiaki” w Złocięcu, Koło Pomocy Dzieciom z Niepełnosprawnością Ruchową w Kaliszu Pomorskim,
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Zarząd Powiatowy i Koło w Drawsku Pomorskim, Koło w Kaliszu Pomorskim, Czaplunku i Złocięcu,
- Stowarzyszenie „Filar” w Drawsku Pomorskim,
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Ametyst” w Czaplunku,
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Otwórzmy serca” w Czaplunku,
- Stowarzyszenie Kiwanis International Klub w Czaplunku,
- Stowarzyszenie „Semafor” w Złocięcu ,
- Stowarzyszenie Seniorów w Drawsku Pomorskim,
- Stowarzyszenie „Uniwersytet Trzeciego Wieku” w Złocięcu,
- Złocienieckie Stowarzyszenie „Uśmiech dziecka” przy SP nr 1w Złocięcu,
- Klub Sportowy MLKS „Kolejarz “- KPPD S.A. Wierzchowo,
- „Amala” Stowarzyszenie na rzecz dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w Bobrowie.

III. Analiza SWOT

Oceny sytuacji osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Drawskiego dokonano metodą SWOT. Analiza SWOT jest użyteczną techniką analityczną polegającą na posegregowaniu posiadanej informacji o danej sprawie na grupy (kategorie czynników strategicznych). Opracowanie SWOT jest istotnym etapem w procesie planowania strategicznego i stanowi punkt wyjściowy dla realizacji poszczególnych celów założonych w programie. Jest to metoda identyfikacji słabych i silnych stron, szans i zagrożeń w działaniach, jakie się podejmuje:

1. mocne strony – uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią atut, przewagę, zaletę analizowanej sytuacji społecznej. Stanowią potencjał powiatu;
2. słabe strony – uwarunkowania wewnętrzne, które nie wyeliminowane będą utrudniać rozwiązywanie problemów;
3. szanse – uwarunkowania zewnętrzne, które mogą być traktowane jako szanse przy odpowiednio podjętych działaniach;
4. zagrożenia – uwarunkowania zewnętrzne, które są czynnikami niezależnymi, wpływające niekorzystnie na rozwój polityki społecznej powiatu, dlatego należy ich unikać.

Mocne strony –czynniki wewnętrzne	Słabe strony- czynniki wewnętrzne
<ol style="list-style-type: none"> 1. Funkcjonowanie PZOON, Powiatowego Dziennego Domu Samopomocy-Ośrodka Rehabilitacyjno-Kulturalnego, Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego, Zespołu Placówek Edukacyjno-Terapeutycznych, Domu Pomocy Społecznej. 2. Dobra współpraca samorządów gminnych i powiatowego z organizacjami pozarządowymi, w tym wsparcie rzeczowe, finansowe działalności stowarzyszeń. 3. Wsparcie finansowe dla osób niepełnosprawnych ze środków PFRON oraz budżetów samorządów. 4. Realizacja programów celowych PFRON. 5. Promowanie działalności organizacji pozarządowych. 6. Odpowiednie kwalifikacje kadry pracującej z osobami niepełnosprawnymi. 7. Likwidowanie barier funkcjonalnych w obiektach szkolnych, urzędach, na chodnikach. 8. Pozyskiwanie środków finansowych zewnętrznych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niepełna diagnoza zjawiska niepełnosprawności wynikająca z niespójnego systemu orzekania. 2. Niedoskonałe rozwiązania dotyczące rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych. 3. Niedostateczna liczba ośrodków wsparcia, brak warsztatów terapii, zajęciowej, zakładu aktywności zawodowej, zakładu pracy chronionej. 4. Istniejące bariery architektoniczne, urbanistyczne, transportowe, edukacyjne. 5. Małoaktywny wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych. 6. Słabo rozwinięta informacja na temat dostępności usług z zakresu rehabilitacji społecznej .

9. Promowanie pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych.	
10. Wspieranie lokalnych przedsiębiorców poprzez doradztwo i edukację.	

Szanse – czynniki zewnętrzny	Zagrożenia – czynniki zewnętrzny
1. Pozytywna zmiana w społecznym postrzeganiu osób niepełnosprawnych. 2. Zrozumienie i akceptacja potrzeb osób niepełnosprawnych. 3. Nowe rozwiązania ekonomii społecznej przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu. 4. Możliwość pozyskiwania środków z zewnątrz. 5. Możliwość rozwoju grup samopomocowych. 6. Likwidacja barier w budynkach użyteczności publicznej, drogach i chodnikach.	1. Starzejące się społeczeństwo. 2. Niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych. 3. Utrudniony dostęp do korzystania z systemu opieki zdrowotnej, szczególnie rehabilitacji leczniczej i psychiatrii. 4. Niespójność przepisów prawa dot. osób niepełnosprawnych. 5. Zmniejszenie środków finansowych przeznaczonych na realizację działań wspierających osoby niepełnosprawne.

IV. Realizatorzy i partnerzy programu, źródła finansowania

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest dokumentem, który ma za zadanie ukierunkować i skoordynować zadania, jakie mają być realizowane w tym obszarze w Powiecie Drawskim.

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin są zróżnicowane i wykonują je różne instytucje i organizacje, stąd realizatorami i partnerami programu są:

1. Powiat Drawski
2. Gmina Drawsko Pomorskie
3. Gmina Czaplunek
4. Gmina Złoceniec
5. Gmina Kalisz Pomorski
6. Gmina Ostrowice
7. Gmina Wierzchowo
8. Organizacje pozarządowe.

Realizacja zadań zawartych w Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2017- 2023 może być finansowana z różnych źródeł. Wśród potencjalnych źródeł finansowanie programu należy brać pod uwagę :

- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- środki ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego

- środki własne Powiatu Drawskiego
- środki własne gmin
- inne źródła zewnętrzne.

V. Cele Powiatowego Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Drawskim na lata 2017-2025

Program powyższy został opracowany w oparciu o doświadczenia wynikające z programu na lata 2011-2016 oraz analizę danych dotyczących problematyki osób niepełnosprawnych w Powiecie Drawskim z ostatnich lat. Program stanowi uzupełnienie i uszczegółowienie kierunków Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2022 zmierzającej do doskonalenia systemu pomocy społecznej.

Celem głównym programu jest *organizacja efektywnego systemu wsparcia i zapewnienie optymalnych warunków sprzyjających aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.*

Cele strategiczne:

1. Wspieranie włączenia społecznego osób niepełnosprawnych, seniorów i ich otoczenia
2. Aktywizacja edukacyjna i zawodowa osób niepełnosprawnych
3. Zwiększenie efektywności działań podmiotów realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Drawskiego

Szczegółowe sposoby realizacji celów określa harmonogram działań.

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA LATA 2017-2025

Cel strategiczny 1: Wspieranie włączenia społecznego osób niepełnosprawnych, seniorów i ich otoczenia

L p.	Cel operacyjny	Działanie	Źródło finansowania	Realizacja	Termin	Wskaźniki
1.	Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i seniorów	świadczenie usług opiekuńczych	budżet gminy	OPS	cały rok	liczba osób objętych pomocą
		świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania	budżet wojewody			
		udzielanie dofinansowania do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym	PFRON	PCPR	cały rok	liczba osób korzystających z dofinansowania do uczestnictwa w turnusie
		dofinansowanie do zakupu przedmiotów ortopedycznych, sprzętu rehabilitacyjnego i środków pomocniczych	PFRON	PCPR	cały rok	liczba osób korzystających z dofinansowania
		dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	PFRON	PCPR	cały rok	liczba osób korzystających
		funkcjonowanie podmiotów prowadzących rehabilitację społeczną	budżety gmin, powiatu, województwa, organizacji pozarządowych	PDDS-OR-K, DPS PCPR, organizacje pozarządowe, jedn. oświatowe	2017-2025	liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem, liczba zadań wykonanych
		działalność profilaktyczna w zakresie zdiagnozowanych potrzeb	budżety gmin, powiatu, organizacji pozarządowych	jednostki organizacyjne gmin, powiatu, organizacje pozarządowe, Drawskie Centrum Specjalistyczne (DCS-szpital)	2017-2025	liczba wykonanych zadań

		likwidacja barier w budynkach użyteczności publicznej i dostosowanie przejść dla niepełnosprawnych	budżety gmin, powiatu, województwa	wydział remontów i inwestycji, Zarząd Dróg P, referaty	cały rok	liczba, rodzaj zlikwidowanych barier
Wspieranie rodziny i otoczenia osób niepełnosprawnych oraz seniorów		prowadzenie wczesnej interwencji i wczesnego wspomagania rozwoju dzieci	budżet powiatu	OR-E-W ZPE-T	cały rok	liczba dzieci objętych wsparciem
		poradnictwo rodzinne, pomoc psychologiczna, prawna, doradztwo, inne	budżety gmin, powiatu, województwa, organizacji pozarządowych	PPP,DCS, PCPR, OPS, DPS, PDDS-OR-k, ZPE-T, OREW, organizacje pozarządowe	cały rok	liczba osób korzystających
		działania podnoszące świadomość osób niepełnosprawnych i ich otoczenia	budżety gmin, powiatu, organizacje pozarządowe	PPP,PCPR, OPS, Wydz.OZiSS, OR-E-W ZPE-T, organizacje pozarządowe	cały rok	liczba zorganizowanych spotkań, udzielonych informacji, konferencje

Cel strategiczny 2: Aktywizacja edukacyjna i zawodowa osób niepełnosprawnych

Lp	Cel operacyjny	Działanie	Źródło finansowania	Realizacja	Termin	Wskaźniki
1	Organizowanie warunków do kształcenia osób niepełnosprawnych	prowadzenie specjalistycznych placówek, klas specjalnych w szkołach o charakterze zawodowym, klas integracyjnych w szkołach ogólnodostępnych, grup w przedszkolach	budżety gmin, powiatu	wydział edukacji, szkoły, referaty ds. edukacji, PPP, OR-E-W, ZPE-T	cały rok	liczba wydanych diagnoz, liczba osób niepełnosprawnych w szkołach zawodowych, liczba osób niepełnosprawnych w klasach integracyjnych, grupach przedszkolnych
		uzyskanie wykształcenia wyższego	PFRON	PCPR	cały rok	liczba osób niepełnosprawnych podnoszących wykształcenie na poziom wyższym
2	Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych	podejmowanie działań zmierzających do utworzenia WTZ, ZAZ	budżety gminy powiatu, PFRON, województwa	powiat, gmina	cały rok	utworzenie WTZ, ZAZ
		szkolenia zawodowe, staże i zatrudnienie subsydiowane	PFRON, FP, EFS	PUP	cały rok	liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem
		jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	PFRON, FP, EFS	PUP	cały rok	liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem
3.	Promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych	opracowywanie i wydanie materiałów informacyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych	PFRON	PUP, PCPR, OPS, PPP	2017	liczba wydanych materiałów promocyjnych

		promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych wśród pracodawców/przedsiębiorców	PFRON, FP	PUP	cały rok	liczba wizyt indywidualnych, liczba spotkań /wydarzeń, liczba uczestniczących pracodawców /przedsiębiorców
--	--	--	-----------	-----	----------	--

Cel strategiczny 3: Zwiększenie efektywności działań podmiotów realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie powiatu

Lp.	Cel operacyjny	Działanie	Źródło finansowania	Realizacja	Termin	Wskaźniki
1.	Współpraca podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne	współdziałanie powiatu z organizacjami, gminami pracodawcami	budżety gmin, powiatu, instytucji	PUP, PCPR, OPS, PSRds.ON, ośrodki kultury, itp.,	cały rok	liczba spotkań i podjętych działań, liczba odbytych konsultacji
		wypracowanie modelu wsparcia systemowego w powiecie	budżety gmin, powiatu, instytucji, organizacji pozarządowych	wydział OZISS, Edukacji, PCPR, OPS-y, DCS, PSRds.ON, organizacje pozarządowe	2017-2019	Liczba podjętych działań
2.	Promocja działalności organizacji pozarządowych	-prezentowanie działalności organizacji podczas konferencji, spotkań, imprez, - obejmowanie patronatem Starosty, Burmistrza, Wójta uroczystości, wydarzeń związanych z osobami niepełnosprawnymi, a także udział władz	budżety gmin, powiatu, organizacji pozarządowych	jednostki organizacyjne Gmin, Powiatu, organizacje pozarządowe	cały rok	liczba prezentacji, liczba wydarzeń, uroczystości pod patronatem, liczba wydarzeń z udziałem władz powiatowych, gminnych

VI. Monitorowanie

Do skutecznej realizacji zamierzonych celów niezbędna jest współpraca władz powiatowych, gminnych, organizacji pozarządowych oraz instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych mogących wspierać realizację programu merytorycznie i finansowo.

Realizacja Powiatowego Programu Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2017-2025 monitorowana będzie poprzez roczne sprawozdanie przedstawione Zarządowi i Radzie Powiatu przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Monitoring prowadzony będzie na podstawie osiągniętych wskaźników w oparciu o informacje uzyskane od realizatorów poszczególnych działań.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.

Koordynatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drawsku Pomorskim